

2 MEI TIEL – SCHIPHOL - TIEL

Daar zit ik dan weer. Zo'n 24 uur na aankomst in de vertrekhal van Schiphol. Nu met Nelleke, en dat maakt het veel leuker, al ben ik zo duf als twee konijnen.

Het eerste nieuws vanochtend was Obama got Osama. Het werd aangekondigd vanaf een plek waar ik weer 24 uur eerder nog stond: in het centrum van Washington D.C.

Hier komen viel tegen. Met veel moeite hebben we onze troep naar de vertrekhal gesleurd. Eigenlijk zijn de treindeuren in de nieuwe sprinters weer net te smal voor een fatsoenlijke koffer. Laat staan voor een "oversized bag" met duikspullen. Maar het leed is nu geleden. Alles is ingeleverd, en er is koffie gescoord bij Starbucks. We zijn er klaar voor.

Maar klaar voor wat? Het oorspronkelijke plan was een Egyptisch duikresort met als kwalificatie "Niet roken en geen Russen". De opstand in Arabische wereld in het algemeen en Egypte in het bijzonder deed ons besluiten iets anders te boeken. Dat "anders" ligt hier een dag vandaan en het schijnt er hard te regenen. Een duikresort op Cebu in de Filippijnen. We zijn benieuwd.

LATER, VEEL LATER...

Dat benieuwd zijn blijken we nog een tijdje op te moeten houden. Om twee uur krijgen we te horen dat we om drie uur terug mogen komen. Om drie uur wordt het vier uur. Op dat moment worden de no-economy reizigers apart gezet en vlucht het Cathay Pacific personeel. Tweehonderd man blijft verbijsterd achter.

Ik ga maar eens naar de Schiphol balie. De man daar vertelt me dat de vlucht is "cancelled", de bagage is al "off loaded". Als eerste staan we bij de balie van de luchtvaartmaatschappij waar we inmiddels niet zo heel erg meer van houden. Verwarring alom. Via het reisbureau regelt Nelleke de omboeking naar de volgende dag en we verzoeken een dag langer te blijven. De bagage verdwijnt in een kluis (Nelleke d'r vinger bijna ook). Morgen weer op vakantie, nu eerst happen bij ons favoriete restaurant in Passewaaij, Lo Chef.

3 MEI TIEL-SCHIPHOL

Na een goede nacht slaap zijn we weer op Schiphol. De mensheid is toe aan nieuwe omgangsvormen. Mensen die achteruitlopen in vertrekhallen of die mentally disconnected zijn door hun apps of devices zouden ongestraft “Hé LULLO” toegeblèrd mogen worden in taal naar keuze, waarna omstanders massaal meeklappen en joelen. Een moderne schandpaal dus.

De voorbeelden van vanochtend. Een Japanse staat met haar rug naar me toe, terwijl ik er aan kom zeulen met de bagage. Ze draait een kwartslag en scheert voor me langs naar een landgenoot, tikt hem aan en doet onmiddellijk weer twee passen achteruit, waarbij haar hakken shocking klem raken onder mijn bagage. En boos, boos...

Voorbeeld twee. Ik loop naar de toiletten en wordt min of meer van mijn sokken gelopen door een man die uit het damestoilet komt. Hij is van de firma Heijmans, volgens zijn shirt. Vervolgens loopt hij tegen een kind op terwijl hij doorgaat met het bewerken van de toetsen van zijn telefoon. Terwijl hij de rits van zijn gulp naar beneden trekt wordt er opgenomen. Over het geklater heen roep hij “Hé Vinnie, kan jij effe hier komen? Ik heb last van een slangetje bij een verstopte condensor”. Dat is zo’n moment dat je denkt “Hé Heijmans, LULLO”. En te oordelen naar de krachtige verlaging van de hydrostatische druk geloof ik ook geen flikker van de verstopte condensor.

Het is een zonnige dag, nog even en we kunnen inchecken! De tussentijd wordt weer gedood met Starbucks, McDonald’s en Internet. Bij McDonald’s loopt het niet helemaal soepel, dus ik krijg zomaar een gratis drankje aangeboden. Je zou er bijna minder kebab van gaan eten.

Ondertussen is Nelleke bezig met het voorbereiden van haar snode plan om de douane te slim af te zijn.

Wat is de uitdaging? Nelleke breid. En wat is er nu dodelijker dan de breinaald? Het antwoord is simpel: de verzamelde geest van de breisters van Ravelry¹. Het smokkelen van een stalen naald is een kansloze onderneming. Het kleurpotlood en de ballpoint zijn om onverklaarbare reden echter nog niet toegevoegd aan de lijst van staatsgevaarlijk terroristenmateriaal. En hier komt de truc. Een sokkennaald heeft de lengte van ongeveer een kleurpotlood. Die zijn te krijgen in vele materialen, waaronder hout. Dus verdwijnen er vijf houten sokkennaalden in een etui en een bolletje wol in de handbagage. En kijk, tegen de tijd dat we Hongkong naderen is de eerste sok bijna af.

4 MEI HONGKONG CEBU MOALBOAL

De rest van de reis valt het beste te omschrijven als uren en uren ongemakkelijk zitten. Elf uur om naar Hongkong te komen, anderhalf uur overstappen en 2.15 uur om de Filippijnen te bereiken.

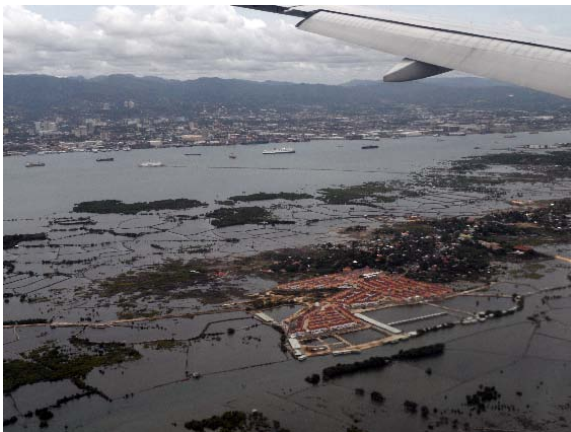
---

¹ <https://www.ravelry.com/account/login>

Wat weten we eigenlijk van de Filippijnen? Eigenlijk weinig. De Amerikanen houden er van, het is lang een dictatuur geweest, Imelda Marcos had veel schoenen en er is een groep moslimextremisten actief. En het is arm. Daarmee negeren we direct het belangrijkste. Het is niet één Filippijn, het zijn er veel. Vanuit de lucht is dat goed te zien. Overal waar je kijkt liggen Filippijnen, met daarop totaal 90 miljoen Filippino's in het water. Met daarop alles van hoogbouw tot krottenwijk en overal palmen en bananenbomen. De reisgids, die we van Wart hebben gehad, leert ons dat er één moslimgebied is, de rest is katholiek. Wij landen op één van de grotere eilanden, Cebu. De hoofdstad heet ook Cebu, om het voor de toeristen overzichtelijk te houden. De stad heeft de grootte van Amsterdam. Het midden van het eiland kent een kleine bergkam (of hele hoge hevelrug).

Onderweg twee films, "No Strings Attached" van Ivan Reitman en "True Grit" van de Ethan & Joel Coen. De laatste is weer een wereldfilm. In Hongkong hebben we een missie. Knorff moet op de foto. Uiteindelijk weten we wat plekken te vinden, maar we stellen ons meer voor van de volgende stop.

Op het vliegveld van Hongkong geeft mijn lijf het op. Er is nu, sinds de Verenigde Staten, genoeg geklutst met tijdzones. Daarom begint er een hoofdpijnaanval, daarna raak ik in het vliegtuig in coma. Vaag herinner ik me nog een maaltijd die voor driekwart terugging en een stewardess die iets wanhopigs met papieren probeerde. Ik kom pas weer een beetje bij mijn positieven als de druk rare dingen met mijn oren doet en Nelleke aan mij schudt. Nelleke kan grenzeloos enthousiast worden van het kijken uit vliegtuigramen. In combinatie met haar fenomenale geografische kennis is dat een groot feest. Nu vindt ze terecht dat ook ik moet zien dat er veel Filippijnen zijn.

Bij deze tweede vlucht zitten we op rij 68. Dat betekent dat het even duurt voordat je van boord bent, en achteraan staat in de rij voor de douane. Nelleke leest alles. Zo ziet ze al snel dat we vier documenten nodig hebben om het land in te komen. Ineens herinner ik me de stewardess. Tijd om eens naar een official te gaan. Het is de official voor het oplossen van problemen. Dat ik geen visumpapieren heb snapt hij onmiddellijk. Hij neemt me mee naar een 2^e Filippino. Deze heeft de gewichtige taak van het vasthouden van papieren. Het is duidelijk dat hij liever probleemoplosser was

geweest. We overtuigen hem dat hij mij papier moet geven. Ik wil ook voor Nelleke. Dat kan niet, want die ziet-ie niet. De probleemoplosser en ik kijken hem aan met een blik van "*en waarom denk je dat die carrière in het slop zit?*" Zuchtend geeft de man dan ook voor Nelleke een formulier en begint een discussie over het douaneformulier. Tijd om me op de probleemoplosser te werpen: "*Zeker één formulier voor ons beiden?*" De probleemoplosser knikt tevreden, hij heeft weer een situatie goed aangepakt.

Mijn toch al niet van duidelijkheid overlopende handschrift wordt nu zwaar op de proef gesteld, maar men vindt het leesbaar genoeg, dus we mogen het land in. Eerst naar het toilet. Nelleke sprint het damestoilet in, terwijl ik de niet geringe stapel bagage bewaak en op mijn beurt wacht. Een agent komt op me af: "Wat doen wij hier?". "Nou uh, ik let op onze spullen, terwijl mijn vrouw op het toilet zit." Daarbij heb ik duidelijk buiten de agent gerekend. Hij staat hier voor het toilet voor het oplossen van problemen en het voorkomen en bestrijden van de misdaad. Dus of ik maar even als de donder naar de WC wil gaan, zodat hij zich op zijn drie basistaken kan werpen.

Hij salueert naar ons als we vertrekken. Ik zou zomaar kunnen wennen aan dit land ☺

Voor het vliegveld staat een man met een bordje “Kool – Van Manen”. Hij frommelt ons in een auto die ons drie uur over het eiland gaat rijden.

“Kijk”, zeg ik tegen Nelleke, *“Je kunt dit zien als een lange rit naar een resort, maar ook als een gratis extra excursie over een Filippijn. Ik kies voor het laatste!”* (En raak onmiddellijk weer in coma).

5 MEI MOALBOAL

Gisteren zijn we aangekomen in ons hotel. De Lonely Planet gids beschrijft dit gebied als een schoolvoorbeeld van hoe dingen toeristisch mis kunnen gaan. Dat leidt dan tot de meer basale vraag of toerisme goed is. De ecologische footprint is natuurlijk gigantisch, en ja, we eten en drinken hier van alles wat de plaatselijke bevolking ook zelf zou kunnen gebruiken. Daar staat wel onze input in de lokale economie tegenover & je kan niet altijd verantwoord zijn.

De volgende manier om er naar te kijken is wat het toerisme plaatselijk doet. In het centrum van het dorp heeft iedereen met wat geld een duikschool, een boot en een hotel. Of een bar, of men werkt bij een van deze instellingen, of rijdt mensen heen en weer met een tricycle (al dan niet met motor).

We zijn de auto nog niet uit, of er is ons massage, wasserij en een T-shirt aangeboden. In vergelijking met een all inclusive resort met bewaking, polsbandje en recreatieteam is dit inderdaad een onoverzichtelijke wanorde. Persoonlijk geef ik er echter de voorkeur aan.

Het uitstappen is van korte duur. Voor de koffers er allemaal uit zijn wordt duidelijk gemaakt dat we in Hannah’s Place zitten en niet in het Sumisi hotel, dat vastzit aan het Seaquest Divecentre. We eten hier wel, want tenslotte hebben we, naast het duiken, vol pension.

Hannah’s Place is, naar plaatselijke begrippen, een duur hotel. Het heeft een binnenplaatsje met vijf kamers. De kamers hebben Japanse schuifdeuren die een soort van werken, en met veel moeite op slot kunnen. Wij hebben de mooiste kamer, met een terrasje dat uitkijkt op zee, met een bamboe tafel, een bankje en 2 fauteuils. Hagedissen rennen over de muren, en in het zand op de binnenplaats kruipen allerlei landheremietkreeften rond.

We constateren al snel dat Nelleke slippers nodig heeft, en dat we de handdoeken zijn vergeten. Tijd om eens het dorp in te gaan.

De eerste stop is de duikshop. Ze hebben twee fatsoenlijke boeken over het onderwaterleven ter plaatse, die ik snel bevrijd. Volgens voorschrift moet ik allerlei papieren invullen en brevetten en logboek tonen. Als ik bij “duiken” 2300+ invul stopt iedere controle en kan ik verder mijn eigen gang gaan. Bij navraag blijkt de overbuurvrouw de beste slippers en handdoeken in het dorp te hebben, dus binnen de kortste keren is alles geregeld. In een eerste poging om de jetlag te bestrijden doen we een tukkie en dan is het tijd voor het diner. Nederlandse recensies zijn lovend over het eten hier. Het is een gezamenlijke maaltijd voor alle gasten & eten wat de pot schaft. Maar het is een fantastische pot, dus het gaat helemaal goed.

Inmiddels is het gaan regenen. We wachten tot het ergste voorbij is en lopen in een beetje miezerregen terug naar het hotel. Op de onverharde modderweg springen grote padden rond. In de binnenplaats van het hotel kruipen nu ook grote kevers, waaronder een neushoornkever. We zouden niet alleen aan het land, maar ook zomaar aan dit gebied kunnen wennen.

Vandaag is het tijd voor de eerste duiken, maar niet nadat we eerst stevig hebben ontbeten. Alles gaat redelijk overzichtelijk. Ik moet de begeleiders bijna slaan om mijn eigen set op te kunnen bouwen, maar dat is standaard. Voor de rest is het een kwestie van naar de stek varen, overboord en duiken. Niemand controleert iets, geen buddy, alleen twee begeleiders die mij onmiddellijke afschrijven. Het is een mooie duik.

's Middags verloopt het minder overzichtelijk. Nitrox lijkt een prima optie. Tegen bijbetaling is dat mogelijk. Met een professioneel gebaar wordt de fles klaargezet. *“Kan ik het even testen?”* vraag ik. Dat kan niet, maar ik mag meekijken. De analyser geeft binnen enkele seconden alles weer tussen verstikking en zuurstofvergiftiging. *“32%”* is de conclusie van de duikleider. *“Kan wezen, maar ik wil het zien”* is de logische reactie. Het is iedereen duidelijk dat dit geen onderhandelbaar punt is. De oplossing had ik zelf echter nooit

verzonnen. Er wordt wat geschreeuwd en onmiddellijk staat er een tricyle met draaiende motor voor de deur. Zes flessen gaan er in, en ik achterop. Een paar huizen verderop wordt alles uitgeladen. *“We willen je analyser even gebruiken”*. *“Da’s helemaal ok.”* Drie minuten later rijden we terug naar de duikbasis. *“Als de berg niet naar Mozes komt, moet Mozes maar naar de berg”*, denk ik, en begin me om te kleden.

Met de maaltijd zit de tweede dag er al weer op.

6 MEI DE STRAAT NIET UIT

Vandaag drie duiken, waaronder een duik bij de beroemde sardientjes en een nachtduik. De sardientjes bij Pescador Island zijn vooral beroemd, omdat het er heel veel zijn en ze bij het eiland blijven, wat makkelijk is voor alle duikscholen.

Inmiddels hebben we door dat er hier tientallen zitten, maar de meesten leiden een marginaal bestaan. Alleen de Koreanen hebben zich recent ingekocht. Naast onze duikbasis ziet ook die van hen er uitstekend uit.

Tussen de duiken door lopen we de straat waar we aan zitten een keer op-en-neer. Dat is niet heel spannend. Er zijn wat barretjes, hotels, restaurants en souvenirshops. In de souvenirshops kan je assorted meuk inslaan. T-shirts, spiegeltjes, kraaltjes en allerlei dingen die roepen om een Filippijnse variant van de partij voor de dieren zoals schelpen, koraal en opgeblazen en gedroogde padden. Een token souvenir als de klomp, het Vrijheidsbeeld of de Eiffeltoren kunnen we nog niet ontdekken.

De enkele gewone huizen hebben vaak een geit en een haan. De haan is voor het hanengevecht en het 's ochtends wekken van de bevolking. En die van het eiland verderop, want met deze bevolkingsdichtheid loopt het aantal hanen snel op. De geit zal op enig moment wel in de pot verdwijnen. Het op en neer lopen van de weg klink overzichtelijker dan het is. Door de regen is het modderig, en allen de eerst meters zijn verhard. Vervolgens is het noordelijk (waar wij zitten) vooral een slaaggedeelte, met een schooltje. Zuidelijk is het "mondaine" gedeelte van de weg, met al het vertier (en dat is niet veel), al staan er twee kromme pooltafels. Voor wie zich op deze weg niet laat afschrikken door het gebrek aan bestrating wachten nog wat verrassingen. Allereerst versmalt de weg zich, zodat alleen de tricycles nog een kans maken, daarna volgt er ook een trap in de weg. Het leven is hier voor de niet-voetganger weinig overzichtelijk.

Nelleke merkt al snel de lokale honden op. Omdat het een eiland is, is hier sprake van duidelijke inteelt, en daardoor van een nieuw vuilnisbakkenras. Ze lijken allemaal op Rataplan van Lucky Luke.

Het enige dat verder nog opmerkelijk is, zijn de bootjes op zee. Het zijn er vrij veel. Deels met vissers, deels met duikers, maar vrijwel allemaal met grote stabilisatoren aan de zijkant.

7 MEI NAAR HET CENTRUM

Vandaag sla ik de middagduik over. In plaats daarvan lopen we de vier kilometer naar het centrum van Moalboal. Het geeft ons tenminste de kans iets meer van de Filippijnen te zien. Deze weg is verhard, en er scheuren veel motoren en tricycles rond. In het dorp probeert iedereen ons in zo'n ding te praten, maar als we vijf minuten het dorp uit zijn respecteert men onze wens en kunnen we rustig lopen. De meeste huizen staan op palen en zijn gemaakt van bamboe en afgedicht met rieten panelen. Soms zie je licht in zo'n hut, en dat is dan weer stevast een TV. Er zijn ook in toenemende mate

stenen huizen. Vaak gebouwd volgend dezelfde architectonische inzichten. Maar hier en daar staat ook een huis dat niet misstaan zou hebben in de Belgische grensstreek, uiteraard neergezet door Nederlanders.

Europeanen zitten ook hier. Sumisid en Seaquest zijn in de Nederlandse handen van B.J.; Hannah is een Duitse. Beiden komen nog maar zelden langs, zegt men. Wij hebben ze in ieder geval niet gezien.

Terug naar de wandeling. We hebben goed gegeten en gedronken tijdens de lunch, maar mochten we dat zijn vergeten, dan is zijn er overal onderweg winkeltjes, barretjes en barbecues. Overal groeien bananen, mangos en papayas. En er staan geiten, koeien en hanen.

Heel opmerkelijke voor ons is de hanenboerderij. Men verbouwt er vechthanen die met een touwtje aan een afdakje zitten. Daaronder kunnen ze schuilen tijdens tropische regens, en verder kijken ze fanatiek en vals naar elkaar.

Moalboal is een schiereiland, en iedere zijweg eindigt bij zee, of, als je de borden bekijkt, bij een duikschool.

Het centrum van de plaats is erg druk. Er is een markt, waar je groente, vlees en plastic opblaasbeesten kunt kopen. En uiteraard slippers, want de plastic slipper

is groot hier. En ook voer en mooie touwtjes voor je vechthaan.

Er wordt vriendelijk naar ons geknikt. Dankzij het feit dat we een kop groter zijn dan de gemiddelde Filipino kunnen we niet onopgemerkt rondlopen. Naast "het leven van de Filippijn" heeft het dorp nog een ruïne van de oude kerk (met de klokkentouwen nog intact) en een beeld van de plaatselijke heilige. Verder heeft het niets te bieden, of het moet het sporttoernooi zijn, dat gespeeld wordt tussen de 14 buurten van de stad. Iedere buurt brengt een volleybal-, basketbal-, softbal- en voetbalteam op de been. We krijgen de indruk dat er enthousiast wordt gespeeld, maar het trekt toch niet de aandacht die de turbo TV in de hoofdstraat weet op te wekken met de lokale variant van GTST.

Vandaag is het nationale inentingsdag. Dat houdt in dat iedereen naar de gezondheidscentra wordt gesleept voor een prik. Ik denk dat het hier altijd druk is, maar dit geeft een extra oloopje.

Bijzonder is ook de school. Eerst denken we nog dat het een klooster is, maar de met hoge muur met glasscherven blijkt echt aangelegd te zijn voor de bescherming van de jeugd tegen de bevolking (of omgekeerd). Spijbelen op de Filippijnen lijkt in ieder geval niet iets voor een onbezonnen daad.

Vervoer voor hen die niet lopen wordt verzorgd door de al genoemde tricycles, maar er zijn ook veel zo persoonsbusjes. Veel eigenaren van “openbaar vervoer” doen hun best hun vervoermiddel opvallend te schilderen en op te spuiten. Daarnaast zijn er de lichte motoren. Daar kan je tot vijf personen op kwijt. De valhelm wordt daarbij niet gebruikt. Waarschijnlijk is men bang dat hierdoor het haar niet meer goed zit. Dat is opmerkelijk, want Filippijns haar is zwart en sluijk. Zeg maar rustig sluijks zelfs: het pleurt krachtig naar beneden, zonder enige plooi of krul.

Door de regen lopen we terug naar het hotel en staan nog even stil bij de enige toeristische attractie die de gids van de eenzame planeet heeft gehaald: Naomi's Message in a Bottle museum. Het verhaal hierachter is weer van grote schoonheid. Iemand had een groot aantal boeken naar het eiland gehaald. Een boek is een bruikbaar product, dat door velen wordt onderschat. Je kan er in lezen, maar, en in de tropen moet dat niet worden onderschat, je kan er ook insecten mee doodslaan. Volgens goed natuurkundige principes: $Pl = m \cdot v^2 \cdot sg - (dCh \cdot \pi R^2)$. (Voor ongeletterden: Plat is het product van de massa maal de versnelling maal het soortelijk gewicht van het boek, minus de dikte van het chitinepantser maal de diameter van het insect). Daarbij gaan we er van uit dat de vingers niet ook onder het boek komen, want dan verandert zowel de tekst als de berekening.

Daarnaast kan je er tafeltjes mee stabiel maken, of het tussen je T-shirt en trui gebruiken voor extra isolatie tijdens de Elfstedentocht. Nu geef ik toe dat het laatste in de tropen zelden voorkomt. Ook het stabiliseren van tafeltjes is niet razend populair, want door het vochtige milieu zwellen en slinken de bladzijden, zodat het resultaat samenvattend het altijd net niet is.

Maar je kunt boeken altijd nog in de fik steken, en dat helpt weer bij het aanwakkeren van het vuur waarop gekookt moet worden. Want laten we wel wezen, een boek is zo uit, en daarna volgt er toch weer honger.

Naomi zag dat de andere wijzen van boekgebruik een aanslag vormden op het cultureel erfgoed. De oplossing is ingenieus. Je stop het boek in een fles, dat is daarmee afgeschermd van vuur en vocht. Klein, maar opnieuw fysisch probleem is dat $V_1 > V_2$, waar bij V_1 het volume van het boek is en V_2 het volume, en daarmee iets meer dan de inhoud, van de fles. En dan hebben we het nog niet over de omvang van het boek en de opening van de fles. Dit is eenvoudig opgelost. Je haalt de bladzijden uit het boek en stopt ze één voor één in een fles. Om te voorkomen dat het een rommeltje wordt doe je dan maar één bladzijde in een fles. Ook zonder in formules te vervallen ga ik er van uit dat iedereen zich realiseert dat voor het opbergen van deze boeken een boekenkast van megalomane omvang nodig is (en we weten waar we over praten als we het over grote boekenkasten hebben. Dit is echter door Naomi op een ingenieuze wijze opgelost: Touwtje om de fles, spijker in de boom en buiten ophangen.

En zo is het ontstaan, Naomi's museum, boekenclub, souvenirshop en advocatuur. Dus mocht Bram Moscovitch nog eens aan lager wal raken: hier is een idee voor een aardige attractie op het Vrijthof in Maastricht.

8 EN 9 MEI DUIKEN!

De volgende twee dagen gaan op aan duiken. Hoewel het nog laagseizoen is, zijn er constant boten op het water. De culturele verschillen zijn groot. De Koreanen hebben een eigen boot, compleet met eigen vlag, Koreaanse teksten, eigen vulstation en wij vermoeden eigen landingsplaats. De Japanners zijn iets minder eenkennig, maar hier is een andere merkwaardigheid. Op een aantal plaatsen langs de kust worden de percelen afgescheiden door muurtjes die het water in lopen. “Wij” bepalen de kortste weg tussen punt van omkleeden en de boot en lopen naar ons vervoermiddel. Daar er veel zand is en weinig dammetje, betekent dit dat je per definitie over het strandzand naar en van de boot gaat.

Zo niet de Japanner. Die gaat over het muurtje. Dat er dan twee personen nodig zijn om de boot in de branding op zijn plek te houden wordt niet als een Japans probleem opgevat.

Onze groep bestaat uit Simon, een Arnhemmer, José, een Dominicaan en de twee Vlamingen Dominique en haar vriend. Simon is hier voor de 7e keer en heeft ditmaal 80 duiken afgesproken. Wij gaan als enige niet op safari langs een aantal eilanden, en dus worden we onmiddellijk afgeschreven. Zijn conversatie bestaat voornamelijk uit het opnoemen welke duik op welk moment gemaakt hoort te worden. Ook kondigt hij bij het ontbijt al aan welke duiken er die dag gemaakt worden, want hij heeft het “weer even geregeld”. Maar hij vermaakt iedereen met het uitdelen van lollies, dus hij heeft een functie. José is een teruggetrokken man met een vliegdekschip van een camera. Dit combineert hij met het zijn van een uitstekende duiker, die alles en iedereen ziet. Je moet alleen even oog voor hem hebben. De Belgen proberen met enige regelmaat Nederland – België op te stoken. Ik gooi dan onmiddellijk het nu al een jaar ontbreken van een Belgische federale regering in de strijd, en dat blijkt wel een echte killer. Verder zijn het prima lui, die niet fotograferen en daardoor nog langere duiktijden kunnen maken dan de anderen.

Het duikcentrum wordt gerund door Filippino's. Allereerst is er Letty, die als een koningin het centrum bestiert. Ze zorgt dat iedereen op tijd is, verzorgt koffie, doet de verkoop en regelt alles wat er verder geregeld moet worden. Cino en Rudy zijn de divemasters en maken met de kapitein en een paar sjouwers de ploeg compleet. De nitrox scene de eerste dag en het feit dat ik iedereen opzij gezet heb die aan mijn spullen wil komen, maakt dat men op eerbiedige afstand van me blijft. Wel wordt alles keurig aan boord gesleept. Ik word op geen enkele manier gecontroleerd, al vermoed ik er op eerbiedige afstand wel visueel is gecheckt.

Verder is het duiken van een kinderlijke overzichtelijkheid. Vanaf de kant daalt de bodem langzaam naar 5 tot 12 meter. Op sommige plekken is dat binnen 50 meter, soms is het ondiepe deel wat breder. Daarna volgt een drop-off. Soms tot een meter of 30, soms is het eind niet te zien. De drop-off is prachtig begroeid met hard en zacht koraal. Er zit weinig groot spul, ondanks het driemaal daagse verhaal van Simon over een walvishaai. In principe zijn het bijna allemaal driftduiken. Dus laat je je overboord vallen en zwem/drijf je naar het exitpunt een stuk verderop. In vergelijking met de Rode Zee is het hier blauw: blauwe zeesterren, blauwe zakpijpen, blauwe koffervissen en blauw koraal.

Het gebrek aan grote beesten wordt goed gecompenseerd door de variatie in tropische vis en een enkele keer een schildpad met loodsvijjes. Bij de tweede duik slaat de Wet van Geelen toe². Ik zie vocht door de lens. Als een speer keer ik de lens naar beneden en stijg op. De boot is snel ter plekke. Huis open, camera in veiligheid en terug het water in. Achteraf blijkt dit de redding te zijn geweest, waarschijnlijk heeft er een zandkorreltje tussen de o-ring gezeten. Huis en camera zijn vanaf de volgende duik weer bruikbaar. Alleen die zeeslang heb ik helaas niet vast weten te leggen.

Het Vlaamse paar verdwijnt helaas al snel, en wordt opgevolgd door een stel aardige Engelsen, een grote groep Vlamingen en Mike.

Simon vertelt iedereen dat Belgen niet kunnen duiken, en zoals bij al zijn verhalen wordt dit veelvuldig herhaald.

De groep Zuiderburen is erg intern gericht. Als ze er dan ook nog in slagen een kwartier eerder aan tafel te gaan dan wij en alle vis op te vreten dan is de scheiding der geesten daar.

Daarnaast is hun hopman een man van grote verhalen. Zo vertelt hij dat hij via een van de scheuren onderaan de pijler van de Zeelandbrug per ongeluk te pijler is ingezwommen waarna hij er geheel op de tast er weer uit moest zien te geraken. *“Enne hij was al een gansen end, want hij was zowaar al met zijne kop tegen de bovenkant aangezwoomen!”*

Even overweeg ik de constructie van de brug toe te lichten, maar besluit er toch maar vanaf te zien. Sommige vooroordelen moet je koestern.

Mike vraagt later waarom ze niet kunnen duiken. Ik licht toe dat ieder land zijn burens haat, dus dat ze sowieso geen goed kunnen doen. Ook hebben Belgen jaren lang erg diep moeten duiken om hun brevetten te kunnen halen. Dit heeft het beeld gecreëerd dat een goede duiker een diepe duiker is. Simon kiest het moment waarop ze weer binnen gehoorsafstand zijn om uit te leggen dat er ook statistische gegevens zijn waaruit blijkt dat de Belgen al jaren de meeste ongelukken veroorzaken. Mike kijkt me vragend aan. Als ik de statistiek bevestig zegt hij met een grijns: *“We’ll, they’re gonna be in for a loooong wait in that boat, after they made their stops. ‘Cause I’ll just do my diving”.*

Inmiddels is er ook een Nederlandse aangeschoven. Ze zit in de ontwikkelingssamenwerking en komt hier al jaren. Ze hoopt dat een van de instructeurs morgen met haar mee wil om weer eens een duik te maken. Verder vraagt ze hoe de duiken verlopen op dit moment. We leggen uit dat we geen last willen hebben van elkaar, omdat we allemaal fotograferen en filmen. *“Maar duiken jullie in een wel in een groep met de gidsen?”* Ik vertel dat ik tamelijk goed ben in het vermijden van de groep, maar dat ik Rudy een beetje in de gaten hou, omdat hij zo veel ziet. De anderen bevestigen dit gedrag. Alleen Nelleke heeft door dat we haar een beetje over de kook krijgen. Uiteindelijk gaat ze ook niet mee te water. Maar ze is twee dagen goed tafelgezelschap en dat telt ook mee.

Rob is het jou al gelukt om de sardientjes te tellen?

Wij zijn vorig jaar tot 555568 gekomen maar toen gingen ze weer totaal ongecontroleerd door mekaar duiken.

Wij denken dat ze uit de Padi hoek komen.

Nog veel plezier en rust goed uit!

Gr, Frans Jansen

---

² De vraag is niet of een onderwaterhuis vol loopt, maar wanneer.

Als Pete en Nathalie, onze verse Engelsen, voor het eerst mee gaan volgt er zomaar een heuse briefing en controle. Blij sta ik op mijn beurt te wachten. Rudy tuint er echter niet in. Als alles gecheckt is knikt hij naar José en mij en zegt: “*We know these guys, they can do what they like*”. Nu valt dat vandaag wat tegen, want we gaan weer naar Pescador voor “the signature dive” van het gebied zoals Mike de stek noemt. Doel hier is het fotograferen van de sardientjes. Als de condities goed zijn is hier de perfecte foto of film te maken. Dit wordt, naast de Wet van Geelen, grofweg

bepaald door: niet te veel stroom, niet te veel duikers, geen bewolking, juiste stand van de zon, kunnen duiken, kunnen fotograferen en details als opgeladen batterijen en accu’s. Vandaag waait, regent en stroomt het. En dus wordt het zomaar met zijn allen op commando tegelijk over boord en direct goed op de stroom.

De groep voert de operatie perfect uit, maar omdat stoom en licht niet goed zijn kunnen we het perfecte shot met de sardientje wel vergeten. Bovendien ben ik nog steeds aan het wennen aan mijn nieuwe camera. Ik ga daarom voor de jacks en de barracuda’s die rond de sardientjes jagen. Door de aanwijzingen van Rudy scoor ik ook nog een steennis en een mooie frogvis. Daarna pak ik de grot die van 34 meter naar 23 meter omhoog loopt. De wanden zijn mooi begroeid. Omdat de meeste duikers niet door de grot durven is het leven onverstoord. Het resultaat van de tocht is wel wat decostops, maar er zwemmen wat ribkwallen rond. Die zijn slecht te fotograferen, maar als je toch niets beters te doen hebt is het een leuke uitdaging.

10 MEI DE LAATSTE DUIKDAG.

De vorige dag is geëindigd is met grote regenbuien. Alleen Mike is nog over, want de Belgen mengen niet met ander volk en de overige duikers zijn vertrokken voor hun safari.

Mike is een bankier uit Colorado. Zijn bank is tijdens de crash overgenomen door een federale instelling, dus sinds januari besteedt hij zijn tijd aan rechtzaken. Die overnames lopen even anders dan in Nederland, met kamervragen, debatten, beschuldigingen en egootjes om de egootjes. Hier kwam op vrijdagmiddag de federal board binnenstappen met een team, op vrijdagavond was de bank onteigend en op maandag ging de tent weer open onder een andere naam. Doorverkocht and all. Daarnaast is Mike in dezelfde maand zijn zus en duikmaatje aan alvleesklierkanker kwijt geraakt. Hij is daarom hier ook om een deel van haar as te verstrooien en zelf weer op verhaal te komen.

Ik hoef niet voor een derde keer naar Pescador, en dus wordt het vandaag Dolphin Point, genoemd naar een plek waar echt nooit iemand een dolfin heeft gezien, Tongo Point en een nachtduik bij het huisrif.

Tongo Point is op zich een prachtige stek met een mooie wand met veel structuur en idem begroeiing. Er komt echter ook een riviertje van Moalboal op uit. Door de hevige regenval heeft deze talloze plastic zakken mee genomen. Hes heeft me hier al eens voor gewaarschuwd. De zakken van mijn vest worden volgestopt, maar het blijft een druppel op de gloeiende plaat.

Het is prachtig weer vandaag. Daarom worden de duiken afgewisseld door snorkelen met Nelleke, waarbij helaas een kwal stevig wat roet in het eten gooit.

Tot slot pleeg ik nog een subversieve daad richting Belgen. Rudy had ze Gooby Point aangeraden. De enige vrouw waar we echt contact mee hebben vraagt wat ik er van vind. Gooby wijkt sterk af. Het is de zanderige baai voor Moalboal. En is, jawel, ondiep. Alleen daarom is het al een aanrader. Andere soorten, andere structuren en daarmee een perfecte afwisseling. Soepel inspelend op de Belgische volksaard zeg ik: het is misschien iets minder diep, maar ik heb er prachtige dingen gezien. Bovendien weet Ruby er de weg alsof het zijn broekzak is. Hij heeft me er van alles aangewezen wat ik nog niet kende. Uit de losse pols noem ik de Vlaamse wat naaktslakken, platvis, zeenaalden, zeepaardjes en schorpioenvissen. Verheugd over deze mooie buitenkans gaat ze terug naar de groep. Die vertrouwen de situatie in het algemeen, en mij in het bijzonder niet. Het “niet zo heel diep” wordt vertaald in “een modderduik”. Ze sturen een tweede onderhandelaar, die details wil over de modderduik. Ik vertel ze over de prachtige rotspunten en de mooie structuren en dat je geen stops hoeft te maken op deze plek. Daarbij wordt ik krachtig gesteund door Rudy die ook niet zit te wachten op alsmaar diep duiken. Helaas verspreken we ons; op enig moment krijgt de Belg lucht van de maximale diepte van 6 meter. “*En dat is toch geen duik!*”. Ik vertaal het voor Mike, die morgen met ze op stap gaat. Vrolijk stelt hij vast dat het weer lang wachten voor ze wordt in de boot.

Na de laatste nachtduik eten Mike, Nelleke en ik apart. Het personeel neemt niet meer het risico dat de Belgen al het vlees en vis opeten terwijl wij ons omkleden, en weigert een buffet neer te zetten. Eten kan, maar er wordt aan tafel geserveerd. Uit nijd gaan de Vlamingen bij de burens eten. Voor wij klaar zijn, zijn ze terug, en bezetten alle makkelijke stoelen in het overdekte deel van het restaurant.

Dan breekt buiten de pleuris uit. Na een zeer kort onweer begint het enorm te waaien en regenen. De plaatselijke bevolking loopt zich rot om de kleinere bootjes op het droge te krijgen en alles wat weg kan waaien vast te zetten. Nelleke weet een droge zitplaats te vinden, Mike en ik kunnen blijven staan. Inschikken zit er niet in. Ik heb het gehad met ze, maar vanaf nu hebben we niets meer met ze van doen. Dus laat ik het er maar bij en wens ze een permanente staat van regeringloosheid toe!

Dat we niet helemaal in een ISSO goedgekeurde omgeving zitten blijkt als ik het buitenlicht van ons terras wil aan doen. Ik krijg een schok, omdat er iets te veel water over het elektrisch systeem is gegaan.

11 MEI, WANDELEN EN NOG EENS WANDELEN.

De laatste dag voor vertrek betekent per definitie niet duiken. We beginnen met te kijken wat we droog kunnen krijgen, en worden al bij het eerste kopje koffie op de veranda voor onze kamer overvallen door twee verkoopsters met T-shirts. We leggen uit dat dit er niet in zit. We betrekken onze T-shirts alleen bij de betere winkels! Ze leggen uit dat ze te arm zijn om in een winkel te kunnen werken, dus dat we echt, en wel nu..., maar we tuinen er niet in. In plaats daarvan lopen we een wat groter rondje waarbij we nu een beeld krijgen van de souvenirs van Cebu en een nog beter beeld van alle duikscholen in het gebied. En we fotograferen onze reisgenoot. Want voor de trouwe lezers van dit verslag: Knorf was ook nog nooit op de Filippijnen geweest.

Het beeld van de lokale souvenirs wordt dus duidelijk. Allereerst zijn er T-shirts. Verder zijn het alleen dingen die je gratis hebt gekregen en eigenlijk weg had moeten gooien. Zo'n beetje de oerdefinitie van de souvenir dus. In het geval van Moalboal is dat aangespoeld koraal, kettingen van geregen kralen en schelpen van het

strand, opgeblazen en gedroogde padden en kokosnoten.

Deze laatste kan je koddig bewerken. Zo kan je ze doorsnijden, aflakken en er een waxinelichtje in stoppen, of je snijdt er een naïeve figuur in uit. Ergens moet er geld te verdienen zijn met het boek 100 toepassingen voor een dode kokosnoot. Misschien wel een idee voor Naomi.

Samen met het wat snorkelen in de inmiddels weer zonovergoten zee is het voldoende om de ochtend stuk te slaan.

's Middags gaan we naar de Kawasan watervallen. Da's niet onmiddellijk naast de deur, en dus huren we voor 700 pesos een Trike (zoals de Amerikanen de Tricycle noemen) met bestuurder. De zijspan biedt ruimte aan 4 à 5 Filipino's. Dat betekent dat wij er net samen in kunnen.

In de breedte is nog wel wat ruimte, maar in de hoogte is het nauwelijks te doen. Alleen door onderuithangen kan ik net onder de bovenrand van de ruit kijken.

Toch is het een leuke manier iets meer van het eiland te zien. Bij de waterval worden we opgewacht door een meute die zichzelf als gids willen verhuren. In het hotel waren we al voor ze gewaarschuwd. Opdringerig en duur. En bovendien, hoe moeilijk kan het zijn om langs een rivier naar een waterval te lopen? Een van de mannen blijft zeuren. Nelleke serveert hem af met "No means No", wat hij ons nog een tijdje naschreeuwt.

Al snel lopen we zonder begeleiding langs de tropische plantengroei en de grote vlinders. Er zitten een aantal watervallen boven elkaar, en hoewel de route inderdaad zeer overzichtelijk is zo langs het water, valt de klim na de eerste waterval een beetje tegen. Erg ongelijke treden en glad door de vochtigheid. Nelleke heeft in het verleden de nodige problemen gehad met dit soort tochten, dus ze is voorzichtig. Een groep Amerikanen meent zelfs dat ze moed ingesproken moet worden: "You can do it mum!" Het is duidelijk: we zijn geen 18 meer. Onder iedere waterval kan je

in een meertje zwemmen. Ik kies voor de bovenste, met de OW camera kan je daar aardig spelen. Voor de plaatselijke jeugd lijkt een man met een camera in de waterval nieuw. Ze worden er zomaar stil van.

Als de bewolking ernstig toeneemt wordt het tijd onze trike weer op te zoeken. De watervallen kunnen we iedereen aanraden. Voor de toegangsprijs van € 0,20 kan je niet zonder zitten.

Terug in Moalboal is het tijd om echt het T shirt te kopen. We lopen binnen in de betere vakhandel, waar we vakkundig worden bediend door de zelfde vrouwen als van die ochtend, die te arm waren voor een winkel ☺

12 MEI, VIA HONGKONG NAAR HUIS.

Na het afrekenen en het ontbijt is het tijd voor de thuisreis. De taxi die ons naar het vliegveld van Cebu brengt is keurig op tijd en met een laatste lange blik op dit deel van de Filippijnen worden we naar het vliegveld gereden.

De vlucht naar Hongkong stelt weinig voor. Daar hebben we acht en half uur voor de volgende etappe begint. Allereerst roepen we de assistentie in van de hulp-Chinees³. Daardoor zijn we al snel in het bezit van een kaart van de stad, Hongkong dollars en een plan. En medelijden. Met Wart, die niet door had dat we een dag later thuis komen en ons nu sms't vanaf Schiphol.

De eerste stap van het plan is de handbagage dumpen en de airport express naar Hongkong Centraal nemen. Daar sta je binnen een half uur. Achter het station kan je de ferry naar Kowloon nemen. Op de pier is een Starbucks en een Kebabkraam. Tijd voor voedsel en koffie. Daarna kopen we een token en steken we over naar Kowloon. De haven van Kowloon is de start van een enorm winkelcentrum. Je kunt er apps downloaden om je weg door het centrum te bepalen, en de belangrijkste winkels terug te vinden. De lokale hulp-Chinees vragen we om een Yarn- of Knitshop. We worden met een blije lach verwezen naar Gucci en Armani ☺

Na een tijdje rondkijken, met een overmaat aan Bieber-aanwezigheid in de verschillende winkels en wat extra eten in een foodcourt is het tijd om eens buiten te kijken. We lopen de Avenue of Stars, de Chinese tegenhanger van L.A.'s Walk of Fame. Sterren als Jet Li, Bruce Lee, Maggie Cheung en Jackie Chan hebben hier hun eigen ster met handafdruk en handtekening, althans, als ze niet vroegtijdig zijn doodgeslagen. De Chinezen geven zich hier over aan het elkaar fotograferen bij alles wat los en vast zit.

Maar de echt grote attractie is om vanaf Kowloon naar Hongkong te kijken tijdens de lichtshow, als alle torenflats worden verlicht. Het is heel aardig, maar haalt het niet bij Pudong in het duister. Na de lichtshow wordt het tijd om terug te gaan naar het vliegveld, waar ik een kebabreport⁴ schrijf, en daarna naar huis te vliegen. Tot de landing gaat alles goed. Dan is er "ineens" niemand om het vliegtuig te openen. Als de deur wel open gaat mogen we er een voor een uit, waarna we ernstig worden gecontroleerd. Mijn identiteitskaart wordt niet geaccepteerd, men eist een paspoort. Welkom thuis!

Toch was het een leuke reis. Nu nog geld terug krijgen van Cathay Airways voor de vertraging.

---

³ Zie het verslag van de China reis.

⁴ www.kebareporters.com

KEBABREPORT: JOJO'S KEBAB, CURRY & PIZZA

Na een week iets gedronken te hebben, dat door de heidenen koffie wordt genoemd, waren Ma CA en ik er wel weer rijp voor.

Groot was dan ook mijn geluk toen ik in één blikveld Starbucks en Jojo's Kebab, Curry & Pizza pakte. Daar tussenin zat een openbaar toilet en stonden een paar hele zielige tafeltjes met idem stoelen.

Normaal zou ik doorgelopen zijn, de combinatie van Pizza en Kebab in één uitbaterij moet verboden worden. Eigenlijk ben ik stiekem voorstander van Europese regelgeving op dit punt. Niet dat dit hier helpt, want we lopen in Hongkong, op we naar de pont naar Kowloon.

Hoe groot is de kans dat je de perfecte combinatie van koffie en kebab nog ergens tegen komt, als je maar een paar uur hebt en je de noodvoorraad adressen bent vergeten?

Ik schuifel naar Jojo's. Kleine toko, met twee Indiase typen achter het venster. Verder is er niemand, maar, en dat geeft hoop, er draaien twee spitten. Beiden met gestapeld vlees. Het kebab menu is uitgebreid: kip, lam en vis. Even overweeg ik hardcore te gaan, maar uiteindelijk wint het gevoel voor avontuur. Ik neem de viskebab.

Of ik maar even plaats wil nemen aan een tafeltje. De kebabber werkt met zijn rug naar me toe, waardoor ik niet kan zien hoe het productie proces verloopt. Wel zie ik alles in aluminium even de magnetron of een oventje in gaan. Ik vrees met grote vrezes. De rol wordt in tweeën gesneden en geserveerd. Ma CA heeft inmiddels de koffie gescoord, dus het plaatje in compleet.

Het oordeel. Het is een wrap, met sla, sterke ui en tomaat. Daartussen bevindt zich een Chinese vis. Het is geen zalm, maar het lijkt er op. De saus bestaat is een vrij waterige yoghurt variant, die aan alle kanten het broodje probeert te verlaten om zich, tamelijk succesvol, aan mij te vergrijpen.

De wrap is buitengewoon goed. Knapperig, zonder taai te worden. De groenten is heel vers en de verdeling ideaal. De klap op de vuurpijl is de kruiding. Ik kan het niet precies thuisbrengen, maar de echte kebabsmaak is er duidelijk en de combinatie met de vis is meer dan perfect. Verder mag je van mensen uit India verwachten dat er geen sprake is van "slappe sambal". God wat is dit spul heet. Door de combinatie met de yoghurtsaus, het goede brood en de vis blijft het smakelijk. Sommige kebabbers zijn van mening dat als ze maar een binnenbrand in je bek veroorzaken dat ze het goed doen, maar ik hou er niet van.

Tegen de tijd dat de saus in mijn nek ik loopt wordt de functie van het openbaar toilet me duidelijk. Geheel opgefrist vertrekken we, nadat ook de dopio is verwerkt, met de pont naar Kowloon.

Nederland zou meer viskebab moeten hebben. Ik ga ondertussen mijn volgende rapport plannen. Ik denk nog steeds aan een reis naar Maaskantje.

Jojo's Kebab, Curry & Pizza, Pier 7, achter het centraal station van Hongkong, bij de ferry naar Kowloon.